

Közművelődés

A művelődési házak szerepe

Nem is olyan régen volt a meglehetősen egyszerű képlet: a művelődési házak gyakorlati munkájának kialakulásában kétféle tendencia érvényesült. Egyfelől: helyet, „gazdát” kaptak itt az önkéntes alapon, minden különösebb szervezés és irányítás nélkül megalakult, a résztvevők aktivitására épült kulturális csoportok, mozgalmak. (Igy például egy-egy amatőr dzsesszegyüttes, színjátszó csoport, beatklub stb.) Másfelől: a meglévő tárgyi feltételek kihasználására, a népművelők szervező munkája révén létrejöttek a művelődési házak úgynevezett saját csoportjai, klubjai, valamint a „nagyrendezvények”, a szintén szervezett keretek között bonyolódó műsoros estek, előadások, filmvetítések.

Az eltérő eredet nem befolyásolta a különböző csoportok és művelődési formák „békés egymás mellett élését”, éppen ellenkezőleg. Egymástól is, és egyéb közművelődési intézményektől is jórészt elszigetelten működtek — jól-rosszul, az már megint más kérdés.

Az előjáróban — természetesen egyszerűsítve — bemutatott folyamatok manapság is érvényesülnek. Népművelői erőfeszítések eredményeként azonban jól megfigyelhető és érzékelhető az elszigeteltség oldódása. Egyre sokrétűbb, szorosabb kapcsolatok alakulnak a művelődési házak és más, a közművelődésben fontos szerepű intézmények, szervezetek között. Gondoljunk a tudományos ismeretterjesztő társulat, az iskolák, a könyvtárak, a mozik, múzeumok, képtárak kultúrthonokkal való együttműködési törekvéseire. Helyesebben és pontosabban: a kölcsönös kapcsolatkeresés nemcsak a művelődési házak és a felsorolt intézmények között indult meg, hanem az utóbbiak egymással is igyekeznek összehangoltan együtt dolgozni. Néhány, ötletszerűen felsorakoztatott szegedi példa bizonyítson: a November 7. Művelődési Központ munkatársai az újszegedi kollégiumokkal építették ki és tartanak kapcsolatokat, iskolákkal együttműködve, a fiatalok igényeit számba véve rendeznek író-olvasó találkozót, ismeretterjesztő előadásokat. Nyáron, az idén már másodszor játékos, tartalmas foglalkozásokat szerveznek a gyerekeknek. A Bartókban pedagógiai témájú előadássorozat volt, amelyet nemcsak szakemberek, szülők is szívesen hallgattak. Számtalan előadást, irodalmi műsort szerveznek közösen a könyvtárakkal, mű-

vészeti alkotóműhelyekkel dolgoznak együtt, eredményesen.

Az egyre általánosabbá váló együttműködési készség — amelynek rengeteg jelét, példáját sorolhatnánk még — annak a felismerésnek az eredménye, hogy a cél: közös. Hozzásegíteni mindenkinek, hogy sokoldalú, művelt, önállóan gondolkodó, aktív, közösségi emberré váljon, hogy ki-ki önmagát valósítsa meg — mindannyiunk javára.

Am ezért dolgozni a mindennapi gyakorlatban csak úgy lehet, ha a nagy összefüggések ismeretében mindenki a saját tennivalóit is világosan és egyértelműen meg tudja határozni. A többi művelődési intézménnyel való együttműködés mintegy kerete, szükségszerű formája a művelődési otthonok munkájának. Ezen belül egyéni, sajátos formájú és tartalmú feladataik vannak. Közülük az egyik legfontosabb és legidősebb, hogy a „házakban” működő csoportok különállását, egymástól való elszigeteltségét próbáljuk megszüntetni. Hogy ugyanúgy múlt időben beszélhessünk erről, mint a közművelődés különböző szervezeteinek és intézményeinek elkülönültségéről.

Úgy tűnhet; mi sem könnyebb ennél. Ha azonban végiggondoljuk, mi mindent jelent e feladat következetes megoldása, nyilvánvalóvá válik: még hosszú időt, kitartó és céltudatos munkát, népművelők és mindannyiunk erőfeszítéseit igényli. Hogy miről van szó tulajdonképpen, erre egy példát. Adott mondjuk egy amatőr színjátszó csoport, amely irodalmat, színházat kedvelő fiatalokat és kevésbé fiatalokat tömörít. Helyet — próbatermet, fellépési alkalmakat, anyagi támogatást — kapnak egy művelődési házban. Ez már a szervezetszervezés második lépcsőfoka, a spontán alakult csoport munkáját segítik, szervezik, esetleg irányítják a szakemberek. Az eddigi gyakorlat alapján ezen a szinten általában befejeződik a népművelők munkája, holott a mai követelmények és igények szerint innen lehetne csak igazán nélkülözhetetlen a mindennapos tevékenységük. Ilyenkor kellene megtalálni a formáit-módjait, hogyan lehet például a színjátszókat közel vinni más csoportok életéhez. Meg kellene nyerni őket a művelődési otthonban rendezett tárlatok látogatóinak, az őket is érdeklő témájú ismeretterjesztő előadás hallgatóinak vagy éppen az ismeretek terjesztői-

nek stb. Azaz: a színjátszó kis közösséget a nagyobb közösség felé vezetni úgy, hogy aktivitásuk saját maguknak is és másoknak is hasznára váljon.

A példa esetleges, talán nem is a legalkalmasabb kapcsolatteremtő, aktivizáló folyamatok értékének bizonyítására. A nagyobb szervezetszervezés, tudatos irányítás hasznára nyilvánvalóbb lenne, ha például könnyűzenei klubról beszéltünk volna. Olyan fiatalokról, akik pillanatnyilag csak azt tudják a művelődési házról, hogy ott is lehet beatzenét hallgatni. Vagy olyan üzemi munkásokról, akik egészségügyi előadásokra járnak a művelődési házba, és egyéb lehetőségekről nincs tudomásuk, vagy még inkább: nincsenek ezekről személyes élményeik. Eddig jórészt idő és energia nem jutott arra, hogy a meglévő klubokat, csoportokat összefogó szakemberek intenzíven és céltudatosan törekedjenek a kapcsolatokat megteremtési, akárcsak az „egy házon belüliek” között. Pedig, ha meggondoljuk, sehol jobb feltételek nincsenek az emberek érdeklődésének szélesítéséhez, kitágításához, sokrétű tevékenységéhez, mint a kiscsoportoknak otthon adó művelődési házakban. Hiszen a saját környezetben, klubjában, csoportjában már otthonosan mozgó, közösséghez szokott és kapcsolatokat igénylő ember fogékonyabb a többiek dolga iránt.

Az így felfogott népművelői munka pedig — a távlatokba tekintve — valóságossá teheti mindazt, ami ma még csak vágy, vagy kívánság, óhaj. Mindenki szívesen tevékenykedik olyan területen, ami érdeklő, közösen azokkal, akiknek hasonló az érdeklődési köre. Ezt lehetővé tenni, majd az érdeklődés kereteit, tartalmát bővíteni, a tevékenységek formáit, a rajtuk keresztül érvényesülő kapcsolatokat szervezni — talán ez egyik legfontosabb, a mai és a holnapi emberért való feladat.

Sulyok Erzsébet

Öszintén, a segítség szándékával

Az ifjúsági parlamentekről

Az ifjúsági törvény végrehajtási utasítása alapján ebben az évben kell első ízben összehívni a különböző szintű ifjúsági parlamenteket. Szegeden a városi szintű parlamenteket véget érték. A tapasztalatok megmutatták, hogy nagyon hiányoztak az üzemi demokrácia különböző fórumainak sorából az ilyen jellegű tanácskozások, ahol a gazdasági vezetők és a fiatalok közösen keresték a feladatokat végrehajtásának, a továbbképzés lehetőségeinek módszereit. Ez az út- és formakeresés jellemezte leginkább a Szegeden lezajlott ifjúsági parlamenteket. A fiatalos hangvételű, lendületes tanácskozások mellett találkozhattunk a felnőttéket utánzó, komolykodó értekezletekkel is. Az ifjúsági parlamentek sikere nagyban függött attól, hogy a gazdasági vezetők milyen módon kezelték ezeket a fórumokat, beszámolójuk mennyire foglalkozott a helyi ifjúsági kérdéseket érintő intézkedési tervvel, annak végrehajtásával.

1.

Az Országos Ifjúságpolitikai és Oktatási Tanács irányította a fiatalok felkészítését. A parlamenti szereplésre a KISZ-tagokat az ifjúsági szervezet, a KISZ-en kívülieket pedig a szakszervezet készítette fel. Bebizonyosodott, hogy a KISZ-tagok közéletiségre nevelésnek igen jó és hasznos fórumai voltak a városban lezajlott ifjúsági parlamentek. A felkészítés alapproblémája: a fiatalok meglehetősen felszínesen ismerik a vállalati, intézményi intézkedési tervben, igazgatói utasításban foglaltakat, a középszintű gazdasági vezetők pedig szinte egyáltalán nincsenek ezen ismeretek birtokában. Az ifjúsági parlamenteken a gazdasági vezetők két témáról számoltak be a fiataloknak. Ismertették a vállalat 1973. évi gazdasági eredményeit, és az évi feladatait, kitértek a fiatalok helyére és szerepére az egyes vállalatoknál. A beszámolók szóltak az ifjúsági törvény helyi utasításának végrehajtásáról,

az ezzel kapcsolatos tapasztalatokról.

2.

Példaként állítható az ifjúsági parlamentek elé a Pámutnyomóipari Vállalat szegedi textilművének ifjúsági fóruma. Újszerűségében, fiatalosságában ez az ifjúsági fórum adta a fiataloknak, a gazdasági, politikai és társadalmi vezetőknek egyaránt a legtöbb hasznos, a mindennapi munkába beépíthető tapasztalatot. A legtöbb parlament külsőségében ünnepi rendezvényhez hasonlított inkább, bár örvendetes, hogy a fiatalok hozzászólásait őszintén vitatkozták, a vállalatért és önmagukért érzett felelősségérzet és bátor javaslatok jellemezték.

Az üzemi parlamentek légkörében nem okozott problémát a résztvevők heterogén összetétele, ám az egyetemeken dolgozó parlamenti tervekkel, annak végrehajtásával, az egészségügyi intézmények és tudományos intézetek ifjúsági fórumai nem mutattak ilyen megnyugtató képet. Sok, pozitív tapasztalat mellett több parlamenti tanácskozási volt a fiatalok véleménye, hogy javaslatukat nem vették komolyan, problémáikra nem is próbáltak érdemi választ adni. Néhány ifjúsági fórum valóságos panasznapná alakult, mely sem a vállalat vagy intézmény gazdasági vezetőinek, sem a fiataloknak nem vált hasznára.

Az ifjúsági parlamenteken a küldöttek húsz százaléka szólt hozzá a gazdasági vezetők beszámolóhoz. Különösen jól sikerült, élénk vita alakult ki például a textilművek, a KSZV, a Fémipari Vállalat, a Pannónia Szőrmekikészítő és Szőrmekontakció Vállalat, az ATIVIZIG, a DEFAG, a hangszergyár, az autójavitó, a FÉMTEX és a Szegedi Tervező Vállalat tanácskozásain.

3.

Érdekes és figyelemreméltó képet mutatnak azok a

Szokatlanul esős júniusi hőcsökkenés

Eghajlatunk régóta ismert jellegzetes sajátossága az a június elején igen gyakran fellépő, szeles, csapadékos időjárással kísért hőmérsékleti visszaesés, amelyet a régi néphit *Medárd napjához* (június 8-a) köt, s azt tartja, ha ezen a napon esik az eső, negyven napig tart. Mint minden népi regulát, ezt sem szabad szó szerint értelmezni, hisz több évtizedes meteorológiai megfigyeléseink tanúsága szerint Medárd napján nem nagyobb a csapadékhullás valószínűsége, mint a megelőző vagy az azt követő napokon, s Magyarországon még sehol sem fordult elő az, hogy negyven egymást követő napon essen az eső. A tartósabb hűvös, csapadékos nyáreleji időjárás éppúgy bekövetkezhet már május végén, mint június közepén, s a jelenség oka az Atlanti-óceán fölötti légnyomási és áramlási me-

zőnek jellegzetes nagymértű átrendeződése. Nyár elején a szárazföldhöz viszonyítva hűvösebb óceán kedvez a magas lényomású képződmények kialakulásának, ezek a régebbi nézetekkel ellentétben a szubtrópusi és a poláris területekről kapják jelentős levegő utánpótlásukat. Az Atlanti-óceán fölött tehát tartós magaslényomás jön létre, s ez biztosítja északnyugat felől a hűvös óceáni légtömegek beáramlását kontinensünkre.

Idén júniusban a hűvös légtömegek beáramlása két hullámban történt. Az első, jelentős csapadékot és lehűlést hozó hidegbetörés 6-án érte el országunkat. A Tiszántúli heves felhőszakadások és szélviharok, helyenként jégverés kísérték. A Dél-Alföld is jelentős csapadékot kapott, így Orosháza 44, Makón 41, Szentesen 22 mm-t mértek ezen a napon. Átmeneti időjavulás után ez

az idén éppen Medárd napjára esett!) a hűvös óceáni légtömegek második erősebb hulláma 9-én délutánra érkezett hazánkba, s két napon keresztül országszerte esett az eső, heves zivatarok söpörtek végig az országon.

E két nap során a Dél-Alföld ismét nagyon sok esőt kapott, Szegeden 46, Bácsalmáson 42, Orosháza 38, Kisteleken 37 mm hullott le. Kedden, 11-én este a csapadék megszűnt, s egész éjszakán át tombolt a viharos északnyugati szél, Szegeden 15-17 méter/mp-es széllelcsúsekkel. 11-én városunkban valóságos őszi időjárás uralkodott, s borús szeles, esős időben a hőmérséklet csúcsértéke sem emelkedett 14 fok fölé, s a napi középhőmérséklet 7 fokkal maradt az évszaknak megfelelő szint alatt!

Dr. Péczely György
egyetemi tanár

problémák, melyek a különböző profilú ifjúsági parlamenteken felvetődtek. A felsőoktatási intézmények ifjúsági parlamentjeinek központjában az egyetemi hallgatók életkörülményeinek, szociális helyzetének, különösen a fiatal házások kollégiumi ellátottságának problémája szerepelt. Szó esett az albérelti szobák magas áráról, a nem nyelvcsakos hallgatók külföldi nyelvtanulásának lehetőségeiről, a menzák rossz minőségű ételéről. Megállapították, hogy a tudományos pályára lépő, szerződéses gyakorlatok pályakezdő éveit rendkívül nehezíti. A tanárszakos hallgatók véleménye szerint képzésükben túlteng az elméleti tárgyak aránya, a módszertani oktatások rovására. Azt is megállapították, pozitív tényként, hogy a felsőoktatási intézményekben megindult aktív közművelődési munka a szegedi egyetem és főiskolák fiataljainak kezdeményezésére.

Az üzemek és intézmények ifjúsági parlamentjeinek egyik fő témája a pályakezdés, a munkahelyre való beilleszkedés gondja volt. Több helyütt javasolták a fiatalok, hogy a munkahelyi vezetők a pályakezdőket fél év eltelével tájékoztassák a munkahelyi perspektíváról. Sok helyütt gond a fiatalok lakáshelyzete. Az egészségügyi dolgozók sokat túlóráznak, a műszaki fiatalok nagy többsége nem a végzettségének megfelelő munkahelyen kezd dolgozni. A fizikai dolgozó fiatalok érintették a fiatalok és idősök közötti viszonyt, valamint munkások és vezetők kapcsolatát. Sok helyütt ajánlottak fel társadalmi munkát vállalati klub és sportpálya építésére. Vállalataink ifjúsági parlamenti csatlakozásra szólították fel a dolgozókat az MSZMP XI. kongresszusa tiszteletére meghirdetett munkaversenyhez, többek között a KSZV-nél, a textilműveknél, a fonalfeldolgozó vállalatnál, a MÁV-nál, az NKFF-nél és a húsupari vállalatnál. A fiatalok igyekeznek erősíteni a védnökségek hatékonyságát is.

Az ifjúsági parlamentek városi tapasztalatai kedvezőek voltak. Jó lehetőséget biztosítottak a fiataloknak a közéleti szereplésre, a közösségért vállalt véleménynyilvánításra. A szocialista demokrácia fejlődésének egyik állomását jelenthetik ezek a parlamentek, ha a jövőben még több helyen találják meg ennek a sajátos fórumnak hangnemét, sajátos módszereit, a még ki nem aknázott lehetőségeket. A parlamentek, az ifjúságnak ezek az új fórumai csatát nyertek, bizonyították létük értelmét, s jelentős fórumaivá váltak a közéleti tevékenységre való felkészülésnek és felkészítésnek, valamint a munkahelyi demokrácia továbbfejlesztésének.

T. L.

Országos védjegykiállítás lesz Szegeden

A Magyar Kereskedelmi Kamara Dél-magyarországi Összekötő Bizottságának elnöksége tegnap, csütörtökön délelőtt ülést tartott Szegeden, a Paprikafa-dolgozó Vállalat tárgyalótermében. Ezen részt vett többek között *Papdi József*, a megyei pártbizottság osztályvezetője is.

Az elnökségi ülésen beszámoltak az 1974. évi első felében végzett munkáról, a Szegedi Ipari Vásár megrendezésével kapcsolatos feladatokról, valamint arról, hogy vidéken először Szegeden rendezik meg a Magyar Védjegy Kiállítást. Az összekötő bizottság elnöke, *Földes Zoltán* többek között elmondta, hogy a munkatervnek megfelelően végezték munkájukat, s a Magyar Kereskedelmi Kamara messzemenően támogatta a dél-magyarországi kezdeményezéseket. Az összekötő bizottság segítséget nyújtott a Szegedi Ipari Vásár megrendezésével kapcsolatos problémák megoldásához; a vásárra jelentősen külföldiek javaslatait továbbította a Kamarához és a Magyar Nemzeti Bankhoz.

Bútoripari
hulladék
puhafa

befizethető

Alföldi Bútorgyár, Szeged,
Cserzy Mihály u. 11. x